

УДК 328:659:004

СУТНІСТЬ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Н. Б. Ларіна,

кандидат педагогічних наук, доцент, перший заступник директора Інституту підвищення кваліфікації керівних кадрів, доцент кафедри парламентаризму та політичного менеджменту, Національна академія державного управління при Президентові України

У статті розкриваються тенденції розвитку інформаційно-комунікаційних ресурсів Верховної Ради України. Автор розглядає роль і місце парламенту України в політичній комунікації як передумову якісної та продуктивної взаємодії влади і громадськості в законотворчому процесі, а також сутнісні характеристики та їх вплив у частині виконання парламентом конституційних повноважень. Досвід європейського парламентаризму актуалізує проблему інформаційно-комунікаційного забезпечення діяльності Верховної Ради України, зокрема таких функцій, як законодавча, контрольна, установча, фінансова (бюджетна).

Ключові слова: інформаційна політика, інформаційна діяльність, інформаційне суспільство, інформаційна безпека, парламентські комунікації, парламентська преса, електронне врядування, електронний парламент.

N. B. Larina,

Associate Professor, Ph.D, First Deputy of the Head of the Management Personnel Professional Training Institute, Associate Professor of the department of Parliament Affairs and Political Management, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

CORE POINTS AND TENDENCIES OF DEVELOPMENT OF INFORMATION AND COMMUNICATION RESOURCES OF THE PARLIAMENT OF UKRAINE

The article deals with the development tendencies of information and communication resources of the Parliament of Ukraine. The author analyzes the role and place of the Parliament of Ukraine in political communication as a prerequisite for high-quality and productive interaction between the government and the public within the law-drafting process as well as the essential characteristics and their impact in terms of implementation of the constitutional powers by the Parliament. European parliament experience makes the problem of information and communication provision of the Ukrainian Parliament activity, such its functions as legislative, control, nominative, budget ones, quite urgent.

Key words: information policy, information activities, information society, information security, parliamentary communications, parliamentary press, electronic control, e-parliament.

Н. Б. Ларина,

кандидат педагогических наук, доцент, первый заместитель директора Института повышения квалификации руководящих кадров, доцент кафедры парламентаризма и политического менеджмента, Национальная академия государственного управления при Президенте Украины

СУЩНОСТЬ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ РЕСУРСОВ ВЕРХОВНОЙ РАДЫ УКРАИНЫ

В статье раскрываются тенденции развития информационно-коммуникационных ресурсов Верховной Рады Украины. Автор рассматривает роль и место парламента Украины в политической коммуникации как предпосылку качественного и продуктивного взаимодействия власти и общественности в законотворческом процессе, а также существенные характеристики и их влияние в части выполнения парламентом конституционных полномочий. Опыт европейского парламентаризма актуализирует проблему информационно-коммуникационного обеспечения деятельности Верховной Рады Украины, в частности таких функций, как законодательная, контрольная, учредительная, финансовая (бюджетная).

Ключевые слова: информационная политика, информационная деятельность, информационное общество, информационная безопасность, парламентские коммуникации, парламентская пресса, электронное управление, электронный парламент.

Постановка проблеми полягає у необхідності комплексного аналізу тенденцій розвитку інформаційно-комунікаційних ресурсів Верхов-

ної Ради України та їх вплив у частині виконання парламентом конституційних повноважень. Адже останнім часом значно зросли можливос-

© Ларіна Н. Б., 2015

ті та потреби громадян постійно комунікувати з парламентарями. Це спонукає громадян до пошуку нових форм неконтрольованої та неієрархічної взаємодії і комунікації, на які впливають нові можливості мережі Інтернет і масштаби поширення користування ними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Грунтовні дослідження теорії комунікації представлені у працях М.Альберта, Д.Белла, М.Василика, М.Мескона, В.Комаровського, К.Кроса, Г.Саймона, Ю.Габермаса, К.Ясперса та ін. Серед українських авторів праць з цієї тематики слід назвати В.Бебика, Р.Войтович, М.Головатого, А.Серанта та ін. Серед сучасних дослідників політичної комунікації парламенту України насамперед варто виокремити дослідження Ю.Ганжурова, Ф.Рудича. У виданнях за авторством Ю.Шемшученка, В.Шаповала, В.Борденюка, Г.Журавльової, В.Погорілка, М.Ставнічук висвітлюються виборчі відносини в Україні, формування іміджу Верховної Ради України в громадській думці шляхом інформаційно-комунікаційних мереж. Зазначена проблема частково розкривається в наукових працях І.Кресіної та Є.Переґуди, автори якої виклали свій погляд на таку важливу проблему, як маніпулювання громадською думкою в процесі підготовки політичних дій і пояснення тих чи інших результатів засобами політичної комунікації. Цим проблемам присвячені праці В.Гошовської, І.Кураса, М.Михальченка, Ю.Левенця, В.Котигоренка, Л.Кочубей, О.Рафальського, Т.Федотової, А.Скрипник. Концепція організації «комунікативної влади» в трикутнику «виборець–депутат–парламент» викладені в працях Ю.Габермаса. Для дослідження проблеми парламенту в політичній комунікації важливою вбачається адаптація концепції Ю.Габермаса про підвищену увагу офіційної політики до українських перспектив зміцнення комунікативної влади в суспільстві.

Однак доводиться констатувати, що сьогодні фактично відсутні наукові праці, в яких би комплексно розглядалися інформаційно-комунікаційні ресурси вітчизняного парламенту, сутність, тенденції розвитку.

Метою статті є науковий аналіз сутності та тенденцій розвитку інформаційно-комунікаційних ресурсів парламенту України, узагальнення висновків вітчизняних і зарубіжних науковців, експертів, дослідників.

Виклад основного матеріалу. Ефективна комунікація у Верховній Раді – це передумова якісної та продуктивної взаємодії влади і громадськості у законотворчому процесі. Консерватизм

у зміні й налагодженні нових каналів комунікації породжує уповільнення та затримування, несприйняття на офіційному рівні інформації, що призводить до колапсу інформаційно-комунікаційного процесу загалом. У комунікаційному трикутнику «Верховна Рада–громадські організації–ЗМІ» існують суттєві перепони на шляху до ефективної комунікації. Безумовно, усі суб'єкти парламентської комунікації в той чи інший спосіб підтримують зв'язки між собою, однак протягом двох десятиліть комунікація між згаданими трьома суб'єктами суспільно-політичного процесу відбувається переважно за допомогою традиційних каналів – письмових звернень, листів, запитів, телефонного зв'язку, особистих зустрічей тощо. Тоді як досвід європейського парламентаризму актуалізує проблему інформаційно-комунікаційного забезпечення діяльності вітчизняного парламенту, зокрема таких функцій, як законодавча, контрольна, установча, фінансова (бюджетна). Аналіз механізмів промульгації парламентських функцій каналами політичної комунікації дає можливість виокремити *інформаційну складову* в парламентській практиці, якій підпорядковані всі комунікативні ресурси Верховної Ради України.

Визначення поняття «*інформаційна діяльність парламенту*» як повноцінної категорії тезаурусу розглядається у вузькому та широкому тлумаченні.

У вузькому значенні «інформаційна діяльність» трактується як складова контрольної функції парламенту, одержання інформації в процесі подолання перешкод з боку виконавчої влади, яка за допомогою введення поняття «службової таємниці» кореспондується із практикою застосування спеціальних імунітетів щодо урядової інформації [1, с. 48–49].

Конкретизація інформаційної діяльності парламенту направлена на виконання двох основних завдань:

перше – забезпечення парламентарів інформаційним матеріалом, необхідним для прийняття політичних рішень;

друге – формування каналів отримання об'єктивної інформації щодо державних і суспільних інтересів у контексті постановки проблеми виводить інформаційну складову за межі механізму парламентського контролю [1, с. 48–49].

Здійснення парламентом інших функцій, передовсім законодавчої, реалізується каналами політичної комунікації, що можливе за умов інформаційно-комунікаційного забезпечення. Тому правомірним є розглядати інформаційну діяльність у її широкому тлумаченні. Інформаційна складова парламенту в широкому тлумаченні ви-

значає інформаційне забезпечення його роботи, поширення інформації про парламентську діяльність через інформаційні служби і системи.

Інформаційна діяльність парламенту посилює вплив політичної комунікації на мотивацію поведінки громадян, дії народних депутатів, представників владних структур, політичних партій та громадянських об'єднань, які беруть участь у законотворчому процесі, у формі парламентсько-президентського правління.

Інформаційна діяльність Верховної Ради України включає [3, с. 136]:

- визначення основних засад державної інформаційної політики;
- законодавчу діяльність у сфері інформації;
- інформаційне забезпечення законопроектної роботи;
- вивчення досвіду роботи зарубіжних парламентів та організацію навчання народних депутатів України;
- поширення інформації про діяльність Верховної Ради України;
- розгляд індивідуальних та колективних звернень громадян до Верховної Ради України;
- забезпечення роботи парламентської бібліотеки, видавництва, парламентських науково-дослідних і експертних структур (Інститут законодавства Верховної Ради України та ін.), парламентських ЗМІ, архіву й інших інформаційних служб.

Таким чином, здійснення оцінки ефективності виконання парламентом своїх конституційних повноважень можливе лише через інформаційно-комунікаційні ресурси, що забезпечують функціонування політичних інститутів і зв'язок складових політичної системи в цілому. Це водночас сприяє реалізації соціальних проектів, які ініційовані Президентом України, парламентськими фракціями, групами та урядом.

Одним із визначальних напрямів є створення умов для поступу України до інформаційного суспільства. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у парламентську діяльність простежується в таких офіційних документах, як Закон України «Про загальнодержавну програму «Електронна Україна» на 2005–2012 роки» [4]; довгострокова державна програма «Електронна Україна» – для розвитку інтернет-індустрії й створення на її базі «електронної держави» [5], розроблена Державним комітетом зв'язку та інформатизації України (2002 р.); Програма інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2010–2015 роки» [6] та ін.

Прийняття Проекту Постанови Верховної Ради України «Про затвердження Програми ін-

форматизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2010–2015 роки» від 1 липня 2010 р. № 6633 [7] сприяло відкритості діяльності Верховної Ради України, реалізації конституційних прав громадян в інформаційній сфері. Цей документ визначив положення цілої низки законів України та інших законодавчих актів, які створювалися з урахуванням прогресивної світової думки під впливом об'єктивних вимог і викликів часу. Його можна вважати квінтесенцією законів України «Про інформацію», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про Національну програму інформатизації», «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронний цифровий підпис», «Про телекомунікації», «Про статус народного депутата України», «Про комітети Верховної Ради України», Постанови Верховної Ради України від 1 грудня 2005 р. № 3175-IV «Про Рекомендації парламентських слухань з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні», де окреслено засадні принципи створення інформаційних електронних ресурсів і захисту інформації [9–11].

Одним із чинників реалізації є Програма інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України, яка окреслила пріоритетність науково-технічного та інноваційного розвитку держави, її інформаційної інфраструктури, що сприяло збільшенню різноманітності та кількості електронних послуг, впровадженню інформаційно-комунікаційних технологій у всі сфери суспільного життя та забезпечило максимальний доступ громадян до інформаційних ресурсів і телекомунікаційних послуг [6].

Пріоритетними завданнями Програми було створення інтегрованої електронної інформаційно-аналітичної системи «Електронний парламент» (далі – Система) та її центральних підсистем: «Електронний офіс народного депутата України»; «Електронний Комітет»; «Електронна погоджувальна рада»; «Електронна бібліотека і архів»; «Система електронного голосування та підрахунку голосів».

Таким чином, створення Системи забезпечить законодавчому органу більшу ефективність, прозорість, доступність та звітність у його діяльності. Зокрема, «Електронний парламент» – це не лише повна автоматизація етапів законотворчого процесу, а й інформаційна взаємодія Верховної Ради України з іншими органами державної влади та органами місцевого самоврядування, громадя-

нами, юридичними особами. Це один із способів інформування громадськості про парламентську роботу, шляхів забезпечення зворотного зв'язку, а також особливостей і каналів внутрішньої парламентської комунікації з метою пошуку напрямів підвищення якості здійснення парламентом його функцій за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій із застосуванням високих стандартів доступу до інформаційних ресурсів парламенту. Усі ці заходи сприяють:

- реалізації конституційних повноважень Верховної Ради України;
- збільшенню відкритості і прозорості її діяльності, утвердженню конституційних прав громадян, у тому числі в соціальній сфері;
- забезпеченню ефективної роботи парламенту, всезагального доступу інформації парламенту для громадян, незважаючи на їхні особисті ресурси чи можливості;
- поліпшенню механізмів звітності парламенту та його членів своєму електорату;
- налагодженню діалогу між парламентом, його членами та громадянами;
- гарантуванню безпеки інформації і конфіденційності особистої інформації;
- участі в глобальному інформаційному суспільстві.

Основними тенденціями розвитку сучасного демократичного парламенту є реалізація принципів відкритості, прозорості, гласності.

Відкритість парламенту передбачає доступність інформації про його процедури для громадськості. Незважаючи на актуальність питання безпеки у цьому контексті, більшість демократичних парламентів знаходять шляхи балансувати між відкритістю та захистом внутрішньої інформації. Саме так вони утверджуються як інститути громадянського суспільства, які відображають інтереси всього населення, а не лише власних членів. Інформаційна діяльність парламенту полягає у його визначенні як єдиного комунікатора ключових складових інформаційного суспільства [14]. Сучасне українське інформаційне законодавство характеризується розгалуженістю нормативно-правових актів, яких, за підрахунками експертів, діє понад дві тисячі. Інформаційному законодавству України властиві фрагментарність, дублювання, наявність протиріч в окремих нормативно-правових актах. Недосконалість інформаційного законодавства пояснюється розпорошеністю у предметах відання суб'єктів законодавчої ініціативи та недосконалістю інформаційно-фахового супроводу відповідних законопроектів, відсутністю належного механізму узгодженості у ви-

значенні ключових понять під час кодифікації тематично споріднених законодавчих актів, що їх приймає парламент різних каденцій.

Розв'язання зазначених проблем в контексті інформаційної діяльності парламенту передбачає окреслення витоків її реалізації у напрямі планування і здійснення законодавчої функції Верховної Ради України. Проте тлумачення самого процесу законотворення як механізму створення відповідних передумов висуває на порядок денний комунікативну структурування єдиного законодавчого органу, який виписаний у Регламенті Верховної Ради України.

Концепт комунікації дає змогу з'ясувати зв'язки між суб'єктами політичного процесу та висвітлити різнобічні сторони політичного життя в парламентській діяльності. Парламентарії відстоюють власні позиції у спілкуванні з колегами, інформують громадськість про стан справ в органі народного представництва, пояснюючи та обґрунтовуючи власні дії. Думки та настрої громадськості також впливають на особливості здійснення парламентського процесу. У цьому сенсі нарівні з терміном «політичні комунікації» використовується термін «парламентські комунікації».

Предметна основа парламентських комунікацій тісно пов'язана з характеристиками суб'єктів, які передають та споживають інформацію. Суб'єкти парламентських комунікацій розподіляються залежно від спрямованості інформаційних зв'язків:

- з одного боку, – це парламент у цілому, парламентські фракції, інші політичні угруповання в парламенті, комітети та комісії, окремі депутати (тобто суб'єкти політичних комунікацій в парламенті);
- з другого боку, – це громадськість у цілому, політичні партії, інститути самоорганізації населення (групи інтересів, групи тиску, групи підтримки тощо), окремі громадяни (тобто позапарламентські суб'єкти політичних комунікацій).

Комунікативні ресурси таких суб'єктів залежать від етапів організації роботи парламенту, зокрема:

1) у циркуляції в інформаційному просторі, що є неодмінною складовою виборів до Верховної Ради України (нав'язування думки виборцеві щодо необхідності електоральної підтримки певної конкретної політичної сили чи конкретного кандидата в депутати);

2) у структуруванні парламенту (формування складу комітетів, визначення предметів відання профільних комітетів та їх оптимальної кількості, формування коаліції депутатських фракцій, про-

цедура обрання керівництва парламента, налагодження відносин між представниками більшості та опозиції);

3) у забезпеченні комунікативних мереж політичною інформацією, передовсім, законодавчого характеру (процес створення, поширення та інтерпретації в системі причинно-наслідкового зв'язку, коли мотивація законодавчих ініціатив, перетворюючись на носій відтворення соціальної потреби у формі законодавчих актів, повертається до парламента на рівні електоральної поведінки, оціночних суджень, громадської думки тощо).

Проблеми зростання інформаційного обсягу парламентської практики актуалізують комунікативні можливості виконання Верховною Радою України своїх повноважень у підрозділах парламента, зокрема порядок діяльності депутатських фракцій. Упорядкування кількості фракцій у парламента відповідно до змішаної системи виборів народних депутатів обмежила комунікативні функції органів парламента. Практика утворення різних депутатських об'єднань залишає депутатам можливість корпоративного обговорення законопроектів, інших питань діяльності парламента. Депутатський корпус продукує інші канали комунікації за рахунок утворення депутатських об'єднань і підвищення комунікативної ефективності парламентських фракцій.

Комунікативна місткість інформаційної діяльності парламента не обмежується викладеним вище переліком, а конкретизує її напрями в частині забезпечення конституційних повноважень. На рис. 1 зображено інфраструктуру парламентської комунікації. Пріоритетність інформаційної діяльності парламента полягає в реалізації публічних форм парламентської комунікації в сесійній залі [8].

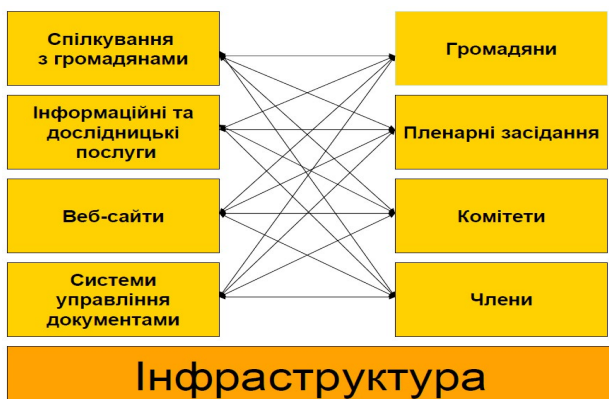

Рис. 1. Інфраструктура парламентської комунікації

На відміну від пленарних засідань, модель публічної форми роботи парламента як представ-

ницького органу помітно матеріалізується у форматі проведення парламентських слухань. Однією з найсуттєвіших рис парламентських слухань є доволі широке залучення громадськості до обговорення питань, засобів масової інформації для їх висвітлення, коментування та інтерпретації. У такому ракурсі зникає комунікативний бар'єр між проведенням парламентських слухань у Верховній Раді України і комітетах. У першому варіанті слухання проводяться з метою вивчення питань внутрішньої та зовнішньої політики держави, що становлять суспільний інтерес та потребують законодавчого врегулювання, стану виконання Кабінетом Міністрів Конституції України, законів України та постанов Верховної Ради із залученням представників органів державної влади, місцевого самоврядування, політичних партій, інших об'єднань громадян, наукових установ, представників громадськості. У другому – слухання проводяться з метою обговорення проєктів найбільш важливих законодавчих актів, з'ясування ефективності реалізації прийнятих законів та інших рішень Верховної Ради України.

Метою слухань є отримання всебічної інформації щодо питань, які розглядаються комітетом Верховної Ради України, їх детальне вивчення та обговорення, залучення широких кіл громадськості до участі у визначенні політики держави, розбудови демократичного суспільства. Інформаційна складова слухання в комітетах дає змогу підвищити професійність проведення всієї форми парламентського контролю, розвантажити роботу самого парламента, зосередитися на розв'язанні законодавчих питань, підвищити оперативність під час підготовки та проведення слухань. Проте експерти Програми сприяння парламента України II висловили сумнів щодо повноцінного проведення зазначених заходів та цивілізованого розв'язання конфліктних ситуацій при обговоренні спірних питань за умов великої аудиторії [12; 14]. У цьому випадку різнопланово тлумачиться сутність інформаційної діяльності парламента на стадії підготовки рішень та їхнього прийняття на рівні депутатського корпусу.

У внутрішньопарламентських комунікативних зв'язках виразно спостерігається непримирненість опонентів та бажання за будь-яких обставин нав'язати свою точку зору опонентам. Почасти це пояснюється об'єктивними причинами, відстоюванням власної позиції та бажанням «проштовхнути» бажаний проєкт рішення. За таких умов різко знижується можливість конструктивної співпраці парламентарів, які «аргію» надміру критично ставляться до опонен-

тів. Так званий «імперативний» тип парламентського дискурсу, який відзначається схильністю до методів емоційно-експресивного тиску (а також гіперболізації, категоричності суджень, некоректної метафоричності), заважає налагодженню плідної роботи вітчизняного парламенту.

В системі політичної комунікації важливе місце посідає аналіз зв'язків різних шарів інформації, що зазнають трансформації в процесі основних складових її опрацювання в режимі «облік» – «аналіз» – «планування» – «прогнозування» (див. рис. 2) [8].

Рис. 2. Основні етапи опрацювання потоків інформації

Отже, опрацювання основних потоків правової інформації належить до компетенції аналітичних служб парламенту, а також відповідальних науково-дослідних установ. Їхня результативність, кінцевий результат пов'язані з тим, що останнє слово в законодавчому процесі залишається за депутатами.

Комунікаційні потоки в напрямі від парламенту до громадськості частково визначені в нормативно-правових актах. Так, на законодавчому рівні, зокрема, визначено:

1) необхідність оприлюднення та опублікування законів як передумови набуття ними чинності (відповідно до Конституції України);

2) обов'язок народного депутата України підтримувати зв'язок із виборцями, інформувати виборців про свою депутатську діяльність під час

особистих зустрічей та через ЗМІ; право народного депутата України на депутатський запит, на депутатське звернення, на забезпечення інформацією, на одержання інформації від органів публічної влади та їх посадових осіб (відповідно до ст. 7; 15–17; 19; 24 Закону України «Про статус народного депутата України»);

3) засади відкритості та гласності роботи Верховної Ради (відкритість забезпечується шляхом допуску на засідання парламенту в установленому порядку представників ЗМІ, а гласність – шляхом їх трансляції по телебаченню і радіо, публікації стенографічних бюлетенів парламентських засідань, її рішень у «Відомостях Верховної Ради України», газеті «Голос України» та інших виданнях, розміщення офіційної інформації на офіційному веб-сайті Верховної Ради, а також чітко обумовлених випадках проведення закритих засідань відповідно до ст. 3; 4 Регламенту).

Оприлюднення нормативно-правових актів для набрання ними чинності здійснюється такими виданнями, як «Офіційний вісник України», «Відомості Верховної Ради України» та газета «Урядовий кур'єр». Водночас у Регламенті Верховної Ради України (ст. 134) джерелами офіційного оприлюднення визнані лише «Відомості Верховної Ради України» та газета «Голос України».

Висновки і перспективи подальших досліджень. Поряд із позитивними тенденціями в питанні розвитку інформаційно-комунікаційних ресурсів Верховної Ради України існує і низка недоліків. Відкритою залишається проблема підвищення якості нормативно-законодавчого регулювання суспільних відносин, певна несистемність вітчизняної правової політики в інформаційній сфері. Значну кількість законодавчих актів ухвалюють для вирішення певних тактичних завдань, задоволення кланових інтересів, без урахування національних стратегічних орієнтирів, що негативно впливає на реалізацію законотворчої функції парламенту, створює конфронтацію між парламентарями та електоратом.

Тому до Регламенту Верховної Ради України та Закону про комітети Верховної Ради України варто внести зміни, які передбачатимуть посилення прозорості діяльності парламенту України.

Зміни в інформаційному законодавстві України можуть також стати темою подальших наукових досліджень, які, на наш погляд, мають найперше стосуватися регулювання інформаційно-комунікаційного забезпечення діяльності Верховної Ради України.

Список використаних джерел

1. Барабаш Ю. Г. Парламентський контроль в Україні (конституційно-правовий аспект) / Ю. Г. Барабаш. – Х. : Легас, 2004. – 190 с.
2. Майданник О. О. Парламентський контроль в Україні / О. О. Майданник. – К. : Нац. пед. ун-т ім. М. Драгоманова, 2004. – 319 с.
3. Погорілко В. Ф. Функції українського парламенту. Від номінального до реального / В. Ф. Погорілко // Віче. – 2002. – № 2. – С. 17–20.
4. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки [Електронний ресурс] : Закон України від 9 січ. 2007 р. № 537-V. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/537-16>
5. Про затвердження програми інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2010–2015 роки [Електронний ресурс] : Проект Постанови Верховної Ради України // Ліга Закон. Головний правовий портал України. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/DF54900A.html
6. Електронний уряд [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/Електронний_уряд
7. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 трав. 2013 р. № 386-р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80>
8. Ганжуров Ю. С. Місце парламенту України у політичній комунікації / Ю. С. Ганжуров // Шляхи забезпечення відкритості роботи Верховної Ради України : матеріали семінару завідувачів секретаріатів комітетів Верхов. Ради України. – К. : Парлам. вид-во, 2009. – С. 39–42.
9. Доповідь про стан про стан інформатизації та інформаційного суспільства в Україні за 2014 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dknii.gov.ua/content/shchorichna-dopovid-pro-rozvytok-informaciy-nogo-suspilstva>
10. Законодавство України про інформацію [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2657-12/ed20110113>
11. Про Регламент Верховної Ради України [Електронний ресурс] : Закон України від 10 лют. 2010 р. № 1861-VI. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>
12. Слухання у комітетах Верховної Ради України : практ. посіб. / відп. ред. Л. А. Андрієвська, Е. Р. Ракхмikulov. – 2-ге вид., допов. – К. : К.І.С., 2012. – 210 с.
13. Горьовий Л. Є. Комп'ютеризована система інформаційно-аналітичного забезпечення законотворчої та правозастосовної діяльності / Л. Є. Горьовий, М. Я. Швець. – К. : Парлам. вид-во, 1998. – 134 с.
14. Benchmarks and Self-Assessment Frameworks for Democratic parliaments: A Background Publication prepared for the International Conference on Benchmarking and Self-Assessment for Democratic Parliaments (UNDP, 2010), http://www.agora-parl.org/sites/default/files/Background_Publication_Final_0.pdf

References

1. Barabash, Ju.G. (2004), Parlamentskyi control v Ukraini (konstytutsiino-pravovyi aspekt) [Parliament control in Ukraine (legal and constitutional aspect)], Legas, Kharkiv, Ukraine.
2. Maidannyk, O.O. (2004), Parlamentskyi control v Ukraini [Parliament control in Ukraine], M. Dragomanova National Pedagogical Institute, Kiev, Ukraine
3. Pogorilko, V.F. Funktsii ukrainskogo parlamentu. Vid nominalnogo do realnogo [Functions of Ukrainian parliament. From nominal to real ones]// Viche. – 2002. – No 2, Kiev, Ukraine
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2007), Law of Ukraine «On Bases of Development of Information Society in Ukraine» from 09 January 2007 № 537-V, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/537-16> (Accessed 15 December 2015).
5. The Verkhovna Rada of Ukraine, Draft Resolution «On the approval of the programme of informational support of law-drafting process of Verkhovna Rada of Ukraine for 2010-2015». Liga Zakon. Main Legal Portal of Ukraine, available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/DF54900A.html (Accessed 15 December 2015).
6. Electronic government, available at: <http://uk.wikipedia.org/wiki/> (Accessed 12 December 2015).
7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), Resolution «On the approval of the information society development strategy in Ukraine» from 15.05.2013 № 386-p., available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80> (Accessed 13 December 2015).
8. Ganzhurov Ju. S. (2009), Mistse parlamentu Ukrainy u politychnii komunikatsii. Shliakhy zabezpechennia vidkrytosti roboty Verkhovnoi Rady Ukrainy. Materialy seminaru zaviduvachiv sekretariativ komitetiv Verkhovnoi Rady Ukrainy [Role of Parliament of Ukraine in political communication. Ways of provision of transparency in Ukrainian Parliament's activity. Materials of the seminar for heads of secretaries of the Ukrainian Parliament's committees], Parliament Publishing House, Kiev, Ukraine.
9. Report on the situation with the informational support and information society in Ukraine for 2014, available at: <http://www.dknii.gov.ua/content/shchorichna-dopovid-pro-rozvytok-informaciy-nogo-suspilstva> (Accessed 14 December 2015).
10. The Verkhovna Rada of Ukraine, Laws on information, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2657-12/ed20110113> (Accessed 18 December 2015).
11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), Law of Ukraine «On Regulations of Verkhovna Rada of Ukraine» from 10 February 2010 № 1861-VI, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1861-17> (Accessed 18 December 2015).
12. Slukhannia u komitetah Verkhovnoi Rady Ukrainy: pract.posib. (2010)/vidp.red. L.A. Andrievska, E.R. Rakhimkulov [Readings in the Parliament Committees: pract.handbook/ responsible editors L.A. Andrievska, E.R. Rakhimkulov], K.I.S., Kiev, Ukraine.
13. Goriyovi, L.E., Shvets, M.Ja. (1998), Kompjuterizovana sistema informatsiino-analitychnogo zabezpechennia zakonvorchoi ta pravozastosovnoi dijalnosti [Computer system of information and analytical provision of legislative and juridical activity], Parliament Publishing House, Kiev, Ukraine.
14. Benchmarks and Self-Assessment Frameworks for Democratic parliaments: A Background Publication prepared for the International Conference on Benchmarking and Self-Assessment for Democratic Parliaments (UNDP, 2010), available at: http://www.agora-parl.org/sites/default/files/Background_Publication_Final_0.pdf (Accessed 15 December 2015).